

Грабовецький Олександр

ст. викладач

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України "Ніжинський агротехнічний інститут"

ЩОДО НЕКОНСТИТУЦІЙНОСТІ РІШЕНЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

27 жовтня 2020 року Конституційний Суд України своїм Рішенням № 13-р у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України визнав кримінальну відповідальність за декларування завідомо недостовірних відомостей – неконституційним [1].

Подібна позиція органу конституційної юрисдикції розділила не лише суспільство, але й сам Суд. Так, наприклад, суддя С.П. Головатий, який не голосував за дане рішення, вважаючи його юридично необґрунтованим, посилається, зокрема, на те, що «Страсбурзький Суд дійшов висновку, що запровадження декларування активів публічних діячів переслідує легітимну мету, котра є потрібною в демократичному суспільстві» [2].

Саме на фундаментальні цінності правової системи спирається інший суддя В.В. Лемак, заявляючи, що Суд не може ухвалювати рішення, які не цілком узгоджені з тими цінностями, що є результатом рішення Українського народу як конституцієдавця й закріплені в Конституції України [3].

Суд, визнавши окремі положення Закону України "Про запобігання корупції" від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII зі змінами, Кримінального кодексу України неконституційними, не надав парламенту часу для урегулювання цього питання з метою недопущення "законодавчої паузи" у цій сфері [3].

Цей безапеляційний судовий пресинг дав секретареві Ради національної безпеки і оборони України О.М. Данілову підстави вважати, що «існує цілісний план, спрямований проти основ української державності. Зокрема, Суд виступає «криголамом» досягнень нашої держави на шляху до

європейської та євроатлантичної інтеграції, руйнуючи антикорупційне законодавство» [4].

Відомо, що створення та розвиток антикорупційного законодавства в 2015-2020 роки є одним із ключових моментів взаємодії нашої держави з міжнародними партнерами... Можливе позбавлення або зниження підтримки України з боку Європейського Союзу, Організації Північноатлантичного договору, держав G7 безумовно може істотно послабити можливості України у сфері оборони і національної безпеки [3].

З метою унеможливлення таких руйнівних перспектив глава держави вніс до парламенту як невідкладний Проект закону № 4288 від 29.10.2020 із промовистою назвою – «Про відновлення суспільної довіри до конституційного судочинства». Преамбула цього короткого (лише дві статті), жорсткого юридичного тексту прямо називає розглядуване нами рішення Конституційного Суду «спробою повалення конституційного ладу і захоплення державної влади в Україні» [5]. Можливо, таке однозначне трактування ситуації й відповідає дійсності, але тоді виникає запитання: «То чому ж держава не діє так же жорстко, як пише? Де та Служба, яка повинна негайно і впритул зайнятися «заколотниками»? Адже правова база її діяльності не поставлена Судом під сумнів».

А от тут і виникає сумнів щодо самого парламенту. Схоже на те, що проект зі статусом «Невідкладний» до того, як стати законом, має пройти дуже складний шлях. З огляду на те, що сьогодні вже кінець листопада, а законопроект усе ще перебуває на розгляді в комітетах, то не виключено, що його відтермінування може бути реальністю. Народженню цього закону чиниться занадто великий політичний спротив.

Навіть Головне науково-експертне управління Верховної Ради (!!) у своєму Висновку від 17.11.2020 заявляє, що «розуміючи причини, якими викликана поява відповідної законодавчої ініціативи, тим не менш, не може погодитися із запропонованим способом вирішення порушеного у законопроекті питання» [6]. Парламентські юристи наголошують, що певні

положення поданого законопроекту самі мають суттєві ознаки неконституційності. Експерти прогнозують, що прийняття Верховною Радою України відповідних положень створить небезпечний прецедент скасування законодавчим актом рішень, ухвалених Конституційним Судом України, наслідком чого може стати не «відновлення суспільної довіри до конституційного судочинства», а втрата суспільної довіри до органів публічної влади [6].

То що ж виходить? Глухий кут? Політичний колапс? І, як наслідок, потенційна руйнація державної влади?

Звичайно, що ні! Адже на те вона й національна держава, щоб, шукаючи «виходу з безвиході», завжди й в усьому керувалась одним єдиним постулатом: «Україна – понад усе!» І цей безвідмовний «компас» неодмінно приводитиме виключно до правильних рішень.

Так і зараз: якщо задля порятунку країни потрібні кардинальні дії – вони мають бути кардинальними. Тоді, на початку своєї незалежності, молода суверенна Україна, створюючи інститут конституційної юрисдикції, навіть і припустити не могла, що колись їй може надходити якась загроза від найвищого судового органу. Навпаки – йому були надані такі всеосяжні повноваження і такий безконтрольний статус, що сьогодні це дійсно виявилось небезпечним. Але це не значить, що суддям Конституційного суду була видана довічна індульгенція. Помилки треба виправляти. Це знає будь-який школяр.

Висновки: Отже, мабуть, слід таки дослухатися до думки судді Конституційного Суду Лемака В.В., який пропонує, що «раціональним є залишення проблеми для її вирішення парламентом, який не лише краще відчуває суспільні настрої, а й має більше можливостей щодо отримання фахової інформації від спеціалістів. Електронна форма декларування чи письмова, обов'язкова вона для подання щорічно чи двічі на рік, що вважати зміною у майновому стані, а що не вважати, закласти в кримінальний кодекс відповідальність з цих питань чи ні – усі ці питання не лише чітко належать

до конституційних повноважень парламенту, а й у принципі не можуть бути встановлені за допомогою юридичних аргументів у судовому процесі» [3].

Таким чином, слово все одно – за Верховною Радою України.

Список використаних джерел

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України [справа № 1-24/2020(393/20)] : Рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#top](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#top) (дата звернення: 24.11.2020).

2. Розбіжна думка судді Сергія Головатого у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України [справа № 1-24/2020(393/20)] (Рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020) : Конституційний Суд; Розбіжна думка від 28.10.2020. URL: <http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/na13d710-20#Text> (дата звернення: 24.11.2020).

3. Окрема думка судді Конституційного Суду України Лемака В.В. стосовно Рішення у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України "Про запобігання корупції", Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020 [справа № 1-24/2020(393/20)] : Конституційний Суд; Окрема думка від 27.10.2020. URL: <http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/nb13d710-20#Text> (дата звернення: 24.11.2020).

4. Рада національної безпеки і оборони України : офіційний веб-сайт / Рада національної безпеки і оборони України. URL : [https://www.rnbo.gov.ua/ua/ Diialnist/4730.html](https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/4730.html) (дата звернення: 24.11.2020).

5. Про відновлення суспільної довіри до конституційного судочинства : проект Закону України від 29.10.2020 № 4288. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70282 (дата звернення: 24.11.2020).

6. Висновок на проект Закону України «Про відновлення суспільної довіри до конституційного судочинства» від 17.11.2020. / Верховна Рада України : офіційний веб-сайт / Головне науково-експертне управління. URL